

Міністерство охорони здоров'я України

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

МЕДИЧНА ОСВІТА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щоквартально

Видається з 1999 року

DOI 10.11603/me.2414-5998.2021.3

- ◆ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
- ◆ КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ
- ◆ РЕФОРМУВАННЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
- ◆ РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ
- ◆ ДИСКУСІЇ
- ◆ ПОВІДОМЛЕННЯ, РЕЦЕНЗІЇ

Ministry of Health of Ukraine

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

Shupyk National Healthcare University of Ukraine

Uzhhorod National University

MEDICAL EDUCATION

SCIENTIFIC-PRACTICAL JOURNAL

Quarterly

Published since 1999

- ◆ QUALITY IMPROVEMENT IN HIGHER MEDICAL EDUCATION
- ◆ COMPETENCY-BASED APPROACH IN HIGHER MEDICAL EDUCATION
- ◆ REFORMING OF POSTGRADUATE MEDICAL EDUCATION
- ◆ DEVELOPMENT OF ACADEMIC CULTURE IN MEDICAL EDUCATION
- ◆ DISCUSSIONS
- ◆ REPORTS, REVIEWS

3(93)/2021

Співзасновники:

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Головний редактор: Федчишин Н. О. – д-р пед. наук, проф.
Заступник головного редактора: Вихруц А. В. – д-р пед. наук, проф.

Відповідальний редактор: Єлагіна Н. І. – канд. пед. наук, доц.

Редакційна колегія:

Беннер Дітріх – д-р пед. наук, проф. (Берлін, Німеччина);
Білавич Г. В. – д-р пед. наук, проф. (Івано-Франківськ, Україна);
Брінкманн Мальте – д-р пед. наук, проф. (Берлін, Німеччина);
Вінче Беатрікс – д-р пед. наук (Будапешт, Угорщина);
Волосовець О. П. – д-р мед. наук, проф. (Київ, Україна);
Вороненко Ю. В. – д-р мед. наук, проф. (Київ, Україна);
Зоріч Вучіна – д-р пед. наук, проф. (Нікшич, Чорногорія);
Квас О. В. – д-р пед. наук, проф. (Львів, Україна);
Кліш Г. І. – канд. пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Куха Ришард – д-р пед. наук, проф. (Лодзь, Польща);
Кучай Т. П. – д-р пед. наук, проф. (Берегове, Україна);
Ласкієне Скаїсте – д-р психол. наук, доц. (Каунас, Литва);
Мартенс Карлос – д-р пед. наук, проф. (Сінт-Ніклаас, Бельгія);
Мельничук І. М. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Мисула І. Р. – д-р мед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Пантюк Т. І. – д-р пед. наук, проф. (Дрогобич, Україна);
Петришин Л. Й. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Протнер Едвард – д-р пед. наук, проф. (Марібор, Словенія);
Рамбу Ніколає – д-р філос. наук, проф. (Ясси, Румунія);
Романчук О. В. – д-р пед. наук, доц. (Львів, Україна);
Сокол М. О. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Староста В. І. – д-р пед. наук, проф. (Ужгород, Україна);
Ушіда Шінічі – д-р пед. наук, проф. (Сока, Японія);
Хвалибога Т. І. – д-р пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Царик О. М. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Шемпрух Йоланта – д-р пед. наук, проф. (Кельце, Польща);
Штепковскі Даріуш – д-р пед. наук, проф. (Варшава, Польща);
Шульгай А. Г. – д-р мед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Ястремська С. О. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна).

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі «Педагогічні науки» (додаток 4 до наказу МОН України від 28.12.2019 р. № 1643, категорія «Б»).

Журнал індексується в міжнародних базах даних: Google Scholar, Cross Ref, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, ROAD, Journal TOCs, BASE (Bielefeld Academic Search Engine).

Рекомендовано до друку вченою радою Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України (протокол від 05.10.2021 р. № 12).

Свідоцтво про державну реєстрацію: серія KB № 22139-12039ПР від 27.05.2016 р.

Медична освіта : наук.-практ. журн. / голов. ред. Н. О. Федчишин. – Тернопіль : ТНМУ, 2021. – № 3. – 156 с.

Журнал призначений для науковців, викладачів, аспірантів, докторантів, студентів й усіх, хто цікавиться педагогічними науками.

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних і посилань.

При передруці або відтворенні повністю чи частково матеріалів журналу «Медична освіта» посилання на журнал обов'язкове.

Усі електронні версії статей журналу оприлюднюються на офіційній сторінці видання: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita.

Редакція, видавець і виготовлювач:

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
Адреса: майдан Волі, 1, м. Тернопіль, 46001
Тел.: (0352) 43-49-56, факс: (0352) 52-80-09

E-mail: journaltdmy@gmail.com du.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7242 від 02.02.2021 р.

Co-founders:

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Shupyk National Healthcare University of Ukraine, Uzhhorod National University.

Chief editor: Nadiya Fedchyshyn – DSc. (Pedagogy), Prof.
Vice chief editor: Anatolii Vykhruhshch – DSc. (Pedagogy), Prof.
Executive editor: Nataliia Yelahina – PhD. (Pedagogy), Assist. Prof.

Editorial Board:

Dietrich Benner – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berlin, Germany);
Halyna Bilavych – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ivano-Frankivsk, Ukraine);
Malte Brinkmann – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berlin, Germany);
Beatrix Vincze – DSc. (Pedagogy) (Budapest, Hungary);
Oleksandr Volosovets – DSc. (Medicine), Prof. (Kyiv, Ukraine);
Yurii Voronenko – DSc. (Medicine), Prof. (Kyiv, Ukraine);
Vučina Zorić – DSc. (Pedagogy), Prof. (Niksic, Montenegro);
Olena Kvas – DSc. (Pedagogy), Prof. (Lviv, Ukraine);
Halyna Klishch – PhD. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Ryshard Kukha – DSc. (Pedagogy), Prof. (Lodz, Poland);
Tetiana Kuchai – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berehovo, Ukraine);
Skaište Laskiene – DSc. (Psychology), Assist. Prof. (Kaunas, Lithuania);
Carlos Martens – DSc. (Pedagogy), Prof. (Sint-Niklaas, Belgium);
Iryna Melnychuk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Ihor Mysula – DSc. (Medicine), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Tetiana Pantiuk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Drohobych, Ukraine);
Ludmyla Petryshyn – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Edvard Protner – DSc. (Pedagogy), Prof. (Maribor, Slovenia);
Nicolae Rambu – DSc. (Philosophy), Prof. (Iasi, Romania);
Olha Romanchuk – DSc. (Pedagogy), Assist. Prof. (Lviv, Ukraine);
Mariana Sokol – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Volodymyr Starosta – DSc. (Pedagogy), Prof. (Uzhhorod, Ukraine);
Ushida Scinichi – DSc. (Pedagogy), Prof. (Soka, Japan);
Tetiana Khvalyboha – DSc. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Olha Tsaryk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Jolanta Shemprukh – DSc. (Pedagogy), Prof. (Kielce, Poland);
Dariusz Stepkowski – DSc. (Pedagogy), Prof. (Warsaw, Poland);
Arkadii Shulhai – DSc. (Medicine), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Svitlana Yastremska – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine).

The journal is included in the List of electronic professional publications of Ukraine authorized to publish theses of applicants for the degree of doctor and candidate of sciences in the field "Pedagogical sciences" (Annex 4 to the Order of the MES of Ukraine of December 28, 2019 No. 1643, category "B").

The journal is indexed in the international databases: Google Scholar, CrossRef, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, ROAD, Journal TOCs, BASE (Bielefeld Academic Search Engine).

Recommended for publication by I. Horbachevsky Ternopil National Medical University Academic Council (protocol of October 05, 2021 No. 12).

Print media state registration certificate series KV No. 22139-12039PR of May 27, 2016.

Medical Education : Journal of Research and Practice / chief editor N. Fedchyshyn. – Ternopil : TNMU, 2021. – No. 3. – 156 p.

This journal is meant for scholars, lecturers, aspirants, doctorants, students and all the readership interested in pedagogical sciences.

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles, and are not responsible for the accuracy of the data and references.

The reference to the journal is required when reprinting or reproducing fully or partly the materials of Medical Education Journal.

All electronic versions of articles in the journal are available on the official website edition https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_osvita.

Редагування і коректура Сороката Н. Є., Лісовенко О. П.
Технічний редактор Демчишин С. Т.
Комп'ютерна верстка Пухальська О. І.
Дизайн обкладинки Кушик П. С.

Підписано до друку 06.10.2021. Формат 60×84/8.

Ум. друк. арк. 18,14. Обл.-вид. арк. 16,86.

Тираж 600 пр. Зам. № 229.

- Гуменна І. Р., Нахаєва Я. М., Шацький В. В.
ВИКОРИСТАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ 87
ДО ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Нахаєва Я. М., Гуменна І. Р., Шацький В. В.
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ 92
МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА
- Розман І. І.
ПЕДАГОГІЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА ТА ФОРМУ- 97
ВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
- Свірчевська Л. М., Мороз О. Г., Осінська Ж. В.
МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ І РОЛЬ НАВ- 101
ЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАЦЕВТИЧНЕ ТА МЕДИЧНЕ ТОВАРОЗНАВСТВО» В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРОВІЗОРІВ
- Yelahina N. I., Fedchyshyn N. O.
METHODS OF LEARNING PROFESSIONAL ENGLISH 106
VOCABULARY BY MEDICAL STUDENTS
- Zalipska I. Ya., Sverstiuk A. S.
LINGUISTIC AND INFORMATIVE FEATURES OF STU- 113
DYING THE THEME “PROFESSIONAL COMMUNICATION A PHYSICIAN AND A PATIENT WITH SYMPTOMS DISEASES OF DIGESTIVE SYSTEM’S ORGANS” OF DISCIPLINE “PROFESSIONAL MEDICAL COMMUNICATION OF A DOCTOR WITH A PATIENT IN UKRAINIAN LANGUAGE”
- Фіра Л. С., Чубка М. Б., Вронська Л. В., Підгірний В. В.
САМОСТІЙНА РОБОТА ІНТЕРНІВ ЯК ОДИН ІЗ НА- 119
ПРЯМИВ УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ
- Моцюк Ю. Б.
СКЛАДОВІ НОВОЇ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ 123
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
- Fedoniuk L. Ya., Yastremska S. O., Yarema O. M.,
Rekun T. O.
THE EDUCATIONAL MUSEUMS OF I. HORBACHEVSKY 129
TERNOPIL NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY AND THEIR ROLE IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF FUTURE NURSING SPECIALISTS
- Savaryn T. V., Prokop I. A., Makovska O. A.
SYNONYMY IN ANATOMICAL TERMINOLOGY 143
- Fedchyshyn N. O., Yelahina N. I., Shevchuk O. O.,
Makovska O. A.
OLD AGE AS A PEDAGOGICAL PROBLEM 143
- Humenna I. R., Nakhaieva Ya. M., Shatsky V. V.
INTERDISCIPLINARY APPROACH TO THE FORMA-
TION OF STUDENTS’ ACADEMIC COMMUNICATIVE
COMPETENCE IN A MEDICAL INSTITUTIONS OF
HIGHER EDUCATION
- Nakhaieva Ya. M., Humenna I. R., Shatsky V. V.
FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF
FUTURE DOCTORS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM
- Rozman I. I.
PEDAGOGICAL COMPARATIVE STUDIES AND FORMA-
TION OF READING COMPETENCE IN FOREIGN
LITERATURE LESSONS
- Svirchevska L. M., Moroz O. G., Osinska Zh. V.
METHODICAL ASPECTS OF TEACHING AND ROLE OF
THE EDUCATIONAL DISCIPLINE “PHARMACEUTICAL
AND MEDICAL COMMODITY SCIENCE” IN THE SYS-
TEM OF PREPARATION OF THE FUTURE PHARMA-
CISTS
- Єлагіна Н. І., Федчишин Н. О.
МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМИ-
МЕДИКАМИ
- Заліпська І. Я., Сверстюк А. С.
ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ
ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ПРОФЕСІЙНА МЕДИЧНА КОМУ-
НІКАЦІЯ ЛІКАРЯ З ПАЦІЄНТОМ ІЗ СИМПТОМАМИ
ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ ТРАВНОЇ СИСТЕМИ» ІЗ
ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФЕСІЙНА МЕДИЧНА КОМУНІ-
КАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЛІКАРЯ З ПАЦІЄН-
ТОМ»
- Fira L. S., Chubka M. B., Vronska L. V., Pidhirniy V. V.
INDEPENDENT WORK OF INTERNES AS ONE OF THE
DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF PHARMACEU-
TICAL INDUSTRY SPECIALISTS
- Motsyuk Yu. B.
COMPONENTS OF THE NEW ACADEMIC CULTURE OF
SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL WORKERS
- Федонюк Л. Я., Ястремська С. О., Ярема О. М.,
Рекун Т. О.
НАВЧАЛЬНІ МУЗЕЇ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІО-
НАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ ТА ЇХ РОЛЬ
У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ
СПЕЦІАЛІСТІВ МЕДСЕСТРИНСТВА
- Саварин Т. В., Прокоп І. А., Маковська О. А.
СИНОНІМІЯ В АНАТОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ
- Федчишин Н. О., Єлагіна Н. І., Шевчук О. О.,
Маковська О. А.
СТАРІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

УДК 82:[37.015.31:028.6]:37.016:821(100)(045)

DOI

I. I. Rozman

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4951-0074>*Мукачівський державний університет***ПЕДАГОГІЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА ТА ФОРМУВАННЯ
ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ**

I. I. Rozman

*Mukachevo State University***PEDAGOGICAL COMPARATIVE STUDIES AND FORMATION OF
READING COMPETENCE IN FOREIGN LITERATURE LESSONS**

Анотація. У статті зазначено, що з кінця 80-х рр. ХХ ст. національна педагогічна компаративістика почала позбавлятися комплексу меншовартості. Наголошено, що багато часу піддавалася критиці більшість представників зарубіжної педагогіки («апологети буржуазії» та проповідники «реакційних», «антинаукових рухів»), оскільки вони суперечили канонізованій марксистсько-ленінській педагогіці. Зауважено на працях відомих вчених, таких, як Д. Скільський, В. Кравець, К. Лучаковський, які здійснили вагомий внесок у розвиток української компаративістики. У 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. українська педагогічна компаративістика здійснила поступ у дослідженні педагогічних персоналій закордоння. На тлі вдосконалення її наукового інструментарію напрацьовано оптимальні методологічні підходи, які дозволяють комплексно, синтезовано, цілісно осмислювати їхні біографії, творчу спадщину та різні напрями суспільної діяльності, що допомагають за певним алгоритмом краще вивчити та дослідити біографію зарубіжних письменників. У статті розглядається роль педагогічної компаративістики та прийомів розвитку креативності на уроках зарубіжної літератури. Зазначено, що необхідно розвивати творчість учнів, використовуючи метод навчання, який допомагає фундаментальному засвоєнню матеріалу, розвитку уяви, самостійну та групову роботу у навчальному колективі. Заняття з використанням креативних методик дозволяють школярам розвивати навички уваги, а також мислити нестандартно. Зауважено на доброзичливому ставленні до учнів, формуванні толерантності до носіїв іншої культури на основі знайомства з життям своїх однолітків в інших країнах. Наголошено, що твори фольклору є доступним зразком художньої літератури. Зосереджена увага на формуванні початкових навичок комунікації, вихованні моральних і естетичних почуттів, розвитку творчої діяльності. Доведено, що уроки зарубіжної літератури є важливою складовою для формування читацької компетентності.

Ключові слова: зарубіжна література; компаративістика; творчість; освіта; педагог; розвиток.

Abstract. The article claims that since the end of the 80s of the twentieth century, domestic pedagogical comparative studies have begun to get rid of the inferiority complex. It is noted that most representatives of foreign pedagogy (“apologists of the bourgeoisie” and preachers of “reactionary” and “anti-scientific movements”) were criticized for a long time, as they contradicted the canonized Marxist-Leninist pedagogy. This is noted in the works of well-known scientists, such as D. Skilsky, V. Kravets, K. Luchakovsky, who made a significant contribution to the development of Ukrainian comparative research. In the 90s of the XX-beginning of the XXI century. Ukrainian pedagogical comparativistics has made progress in the study of pedagogical personalities abroad. Against the background of improving its scientific tools, optimal methodological approaches were developed that allow them to comprehensively, synthesize, comprehensively comprehend their biographies, creative heritage and various spheres of public activity, which help to better study and research the biography of foreign writers according to a certain algorithm. The article examines the role of pedagogical comparative research and methods of developing creativity in foreign literature lessons. It is noted that it is necessary to develop the creative abilities of students using the teaching method, which contributes to the fundamental assimilation of the material, the development of imagination, independent and group work in the educational team. Classes using creative techniques allow students to develop attention skills, as well as Think outside the box. There is a friendly attitude towards students, the formation of tolerance to carriers of a different culture based on acquaintance with the life of their peers in other countries. It is noted that works of folklore are an accessible example of fiction. The main attention is paid to the formation of initial communication skills, education of moral and aesthetic feelings, and the development of creative activity. It is proved that foreign literature lessons are an important component of the formation of reading competence.

Key words: foreign literature; comparative research; creativity; education; teacher; development.

Вступ. Суспільство сьогодення змінюється швидко, так само прогресує мислення нового покоління. Важливо не втрачати свою індивідуальність, своє

власне судження, свій світогляд та, використовуючи гнучкі навички, знаходити прості рішення складних завдань, тим самим виробляти нестандартне мислення.

© I. I. Rozman

Крім того, в кожній складній ситуації необхідно знаходити що-небудь незвичайне, конкретне для кожного, яке, у свою чергу, буде характеризувати нас як індивідуальність. Як правило, в ранньому віці дитини закладається фундамент, який буде впливати на її світогляд, на здатність мислити, вирішувати проблеми.

Мета статті – розкрити педагогічну компаративістику, яка на уроках зарубіжної літератури формує та розвиває читацькі компетентності учнів.

Теоретична частина. Творчість, креативне мислення, різні форми порівняння, зіставлення змінюють і учня, і студента. Слідом за розвитком технологій змінюється життя людей: робота, думки, спілкування. Зокрема, змінюються культурні цінності. Це дає підставу говорити про те, що тисячі людей стикаються з незвичайними і безпрецедентними проблемами. Саме для вирішення такого виду проблем людству необхідні винахідливість, уява і креативність.

Англійський вчений Кен Робінсон вважає, що для людства важливо бути творчим. Це є важливим і для економіки, і для самореалізації особистості. На даний момент виникає потреба в системному розвитку творчості наших дітей.

Академік Г. К. Селевко стверджує: «Свобода творчості розширює розумовий кругозір школяра, підсилює продуктивність його фантазії, викликає позитивні емоції, збуджує його активність, його волю до дії, допомагає з більшою наполегливістю і винахідливістю долати труднощі» [3, с. 27].

Однією з цілей сучасної школи є виховання креативності учнів на уроках зарубіжної літератури. Як керівники, так і вчителі дотримуються тієї думки, що на уроці повинна бути створена відповідна атмосфера, яка буде основним компонентом для творчої думки й діяльності [6], відповідно до цього, слідом за розвитком суспільства, необхідно вдосконалити методики викладання.

Компаративістика – один із шляхів саморефлексії людини. Вміти давати оцінку зовнішнім подіям, аналізувати вчинки літературних героїв, зіставляти художні образи, займатися порівняльним літературознавством, вивчати літературні подібності, аналогії, зв'язки різних національних літератур, виражені через літературні впливи, – одне із завдань сучасних закладів освіти.

З кінця 80-х рр. ХХ ст. національна педагогічна компаративістика почала позбавлятися комплексу меншовартості. До зазначеного часу піддавалася критиці більшість представників зарубіжної педа-

гогіки («апологети буржуазії» та проповідники «реакційних», «антинаукових рухів»), оскільки вони суперечили канонізованій марксистсько-ленінській педагогіці [2, с. 291].

За три наступні десятиріччя українська педагогічна компаративістика пройшла потужний шлях розвитку, нагромадивши значний обсяг конкретно-тематичних студій, чимала частина яких присвячена персоналіям зарубіжної педагогіки.

К. Лукашовський у своїх підручниках органічно поєднував твори української й зарубіжної літератури та мови в середній школі наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Його постать посідає особливе місце в історії розвитку українського літературознавства, підручникотворення й українського перекладу з класичних мов, методики навчання української та зарубіжної літератури.

Високим рівнем персоналізації відзначається початковий посібник В. Кравця «Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття» [1], де порівнюються думки Стародавнього Сходу і доби Античності. Вчений звертає увагу на напрацьовану в біографістиці схему (біографічні дані, формування світогляду, наукова, професійна, громадська діяльність тощо) і презентує знакові постаті світової педагогіки – Я. А. Коменського, Й. Песталоцці, І. Гербарта, Д. Дідро, Ж. Ж. Руссо.

Навчальний посібник Д. Скільського «Історія зарубіжної педагогіки: посібник» [4] відзначається стилем викладу матеріалу: згідно з ним, життєдіяльність, творчість визначних просвітителів і педагогів Середньовіччя та педагогічної думки окремих країн (Англії, Франції, Німеччини, Росії та ін.) ХVІІ – початку ХХ століть подаються у вигляді основної текстової частини, яка доповнюється логічно-структурними схемами, фрагментами творів, фотографіями, ілюстраціями тощо.

У межах української педагогічної компаративістики активно формується окремий персоналізований напрям, тож ця проблема потребує спеціального вивчення. На подальший розвиток заслуговують порівняльні студії, які зіставляють життєвий шлях і творчий доробок зарубіжних та українських педагогічних персоналій, розвиток зарубіжної педагогічної думки.

Літературна компаративістика, історія педагогіки, дидактика, теорія і практика виховання, педагогічна компаративістика, соціальна педагогіка і гуманітарні знання тісно межують між собою [2, с. 7].

З кінця 80-х рр. ХХ ст. національна педагогічна компаративістика почала позбавлятися «комп-

лексу меншовартості», адже раніше дослідження зарубіжної освіти і педагогічної думки в Україні майже не проводилися через монополізацію цієї галузі російськими вченими. Вони в душі радянських ідеологем піддавали безапеляційній критиці більшість представників зарубіжної педагогіки як «апологетів буржуазії» та проповідників «реакційних», «антинаукових» теорій, які суперечили канонізованій марксистсько-ленінській педагогіці. За три наступні десятиріччя українська педагогічна компаративістика пройшла потужний шлях розвитку, нагромадивши значний обсяг конкретно-тематичних студій, чимала частина яких присвячена персоналіям зарубіжної педагогіки [2, с. 391].

За три наступні десятиріччя українська педагогічна компаративістика пройшла потужний шлях розвитку, нагромадивши значний обсяг конкретно-тематичних студій, чимала частина яких присвячена персоналіям зарубіжної педагогіки. Зважаючи на виклики глобалізації і євроінтеграції та утвердження нових освітніх і науково-методологічних парадигм, вона змінює пріоритети від нагромадження, систематизації, опису якнайбільшого обсягу інформації про освітні системи різних країн до зіставлення та визначення спільних і відмінних рис їхнього національного досвіду виховання і навчання [2, с. 392].

Вивчати досвід викладачів зарубіжжя – надзвичайно цікаво і корисно. Учитель з Нью-Йорка Стефані Макартур створила проект «Компліменти». Суть даного методу полягає в тому, що один з учнів сідає спиною до дошки. Далі його однокласникам, використовуючи вирази, які вони запам'ятали, читаючи твір (або малюнки, залежно від віку учнів, їх нахилів та здібностей), необхідно заповнити дошку компліментами на адресу того учня, який сидить на стільці. Вирази облич школярів у той момент, коли вони повертаються до дошки, безцінні. Це викликає посмішки, сміх і навіть сльози, звичайно, сльози щастя. А для нас як для викладачів це і є найголовнішим: зацікавити, навчити використовувати набуті знання на практиці. Таке завдання можна ускладнити, якщо учні знають іноземну мову.

Доброзичливе ставлення, формування толерантності до носіїв іншої культури на основі знайомства з життям своїх однолітків в інших країнах, з дитячим фольклором і доступними зразками дитячої художньої літератури, формування початкових навичок комунікації, виховання моральних й естетичних почуттів, здібностей до творчої діяльності є важливим чинником педагогічної компаративістики.

Наступним незвичайним прийомом є створення плаката «Знайомство». Ця вправа добре підходить для перших уроків вивчення художнього твору. Під час вивчення, до прикладу, теми «Фольклор» кожен учень створює свою картинку, на якій зображує головну інформацію про твір (опис героя, опис природи, місце дії, улюблені речі художніх образів). Далі картинки збираються в одне загальне панно, яке відобразить весь твір. На його створення піде значна кількість часу, що допомагає вчителю спілкуватися як із класом, так і з кожним учнем індивідуально. Це завдання спонукає школярів розповідати про враження від прочитаного, наголошувати на певному важливому епізоді твору. Основною перевагою методу є те, що учні створюють спільну головоломку, яка служить візуальним уявленням кожної дитини, а також допомагає організувати групову роботу та єдність у класі [7].

Ще однією дуже цікавою вправою є «Розповідь-малюнок». Учитель читає уривок твору, і під час прослуховування учні на аркуші паперу, в зошиті або на дошці малюють те, про що йдеться в оповіданні. Це завдання також можна проводити в іншому порядку. Школярі складають вигадану розповідь за малюнками, які намалювали їхні однокласники. Виконуючи таку творчу роботу, учні тим самим демонструють своє знання послідовності тексту, тренують свою уяву, художній вимисел. У результаті даного методу, використовуючи на уроці зарубіжної літератури свої вміння, учні розширюють свій словниковий запас, й одночасно отримують велику кількість приємних емоцій [7].

Цікавим і, водночас, творчим видом роботи на уроці зарубіжної літератури є завдання: «Створи свій текст». Перш за все, це традиційний твір. Основними жанрами літературної творчості є відомі всім характеристика героя, літературний портрет, рецензія, літературно-критична стаття, розповідь, нарис, есе, репортаж, лист. При цьому учні навчаються практично опановувати елементи художнього, публіцистичного, науково-популярного стилів, що надає можливість сприяти креативному підходу до вивчення не тільки теорії літератури, а і розвивати «письменницькі» здібності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, у 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. українська педагогічна компаративістика здійснила поступ у дослідженні педагогічних персоналій закордоння. На тлі вдосконалення її наукового інструментарію напрацьовуються оптимальні методологічні підходи, які дозволяють комплексно,

синтезовано, цілісно осмислювати їхні біографії, творчу спадщину та різні напрями суспільної діяльності. Урізноманітнюються тематичні вектори цього персоніфікованого напрямку, зокрема у вигляді предметного вивчення окремих визначальних складників авторських концепцій і систем, зіставлення надбань відомих зарубіжних та українських педагогів тощо. У його розвитку залишається чимало вузьких місць, прогалин [2, с. 420].

Розвиток творчих здібностей має на меті використання синергетичного підходу щодо навчання. Шкільні предмети тісно взаємопов'язані,

якщо застосовувати міждисциплінарний підхід: література – історія, історія – мистецтвознавство, мистецтвознавство – географія, географія – література. У педагогіці існує певна саморефлексія, самоорганізація творчості, яка визначає потребу розвитку особистості й суспільства. Відбувається створення соціальних матриць для людей різного рівня творчості. Творчо працюючі вчителі готують підопічних до діяльності за умов спеціально розроблених методик, які підтримують і розвивають особистість у широкому значенні цього слова.

Список літератури

1. Кравець В. П. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття / В. П. Кравець. – Тернопіль, 1996. – 287 с.
2. Розман І. І. Українська педагогічна біографістика (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : монографія / І. І. Розман. – Ужгород : РІК-У, 2020. – 616 с.
3. Селевко Г. К. Енциклопедія освітніх технологій : у 2-х т. / Г. К. Селевко. – М. : Народна освіта, 2005. – Т. 1. – 556 с.
4. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. / Д. Скільський. – К. : Смолоскип, 2011. – С. 90–97.
5. Цюра С. Методологія порівняльних педагогічних досліджень принципи / С. Цюра // Педагогічна

компаративістика – 2015: трансформації в освіті зарубіжжя та український контекст : матеріали наук.-практ. семінару (Київ, 11 черв. 2015 р.) / за заг. ред. О. І. Локшиної. – К. : Педагогічна думка, 2015. – С. 28–29.

6. Developing a positive classroom culture: the compliments PROJECT Topteaching [Electronic resource]. – Access mode : <https://topteachingtasks.com/developing-a-positive-classroom-culture-and-the-compliments-project/>.

7. Feher Judit. Creativity in the language classroom [Electronic resource] / Judit Feher. – Access mode : <https://www.teachingenglish.org.uk/article/creativity-language-classroom>.

References

1. Kravets, V.P. (1996). *Zarubizhna shkola i pedahohika XX stolittya* [Foreign school and pedagogy of the twentieth century]. Ternopil [in Ukrainian].
2. Rozman, I.I. (2020). *Ukrayinska pedahohichna biohrafistyka (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittya)* [Ukrainian pedagogical biography (second half of the XX – beginning of the XXI century)]. Uzhhorod: RIK-U [in Ukrainian].
3. Selevko, H.K. (2005). *Entsyklopediya osvitynikh tekhnolohiy: u 2-kh t. [Encyclopedia of educational technologies: in 2 vols.]*. (Vol. 1). Moscow: Narodna osvita [in Ukrainian].
4. Skilsky, D. (2011). *Istoriya zarubizhnoyi pedahohiky [History of foreign pedagogy]*. Kyiv: Smoloskyp [in Ukrainian].
5. Tsyura, S., & Lokshyna, I.I. (2015). *Metodolohiya porivnyalnykh pedahohichnykh doslidzhen; pryntsyu*

[Methodology of comparative pedagogical research principles]. *Pedahohichna komparatyvistyka – 2015: transformatsiyi v osviti zarubizhzhya ta ukrayinsky kontekst: materialy nauk.-prakt. seminaru – Pedagogical Comparative Studies – 2015: Transformations in Education Abroad and the Ukrainian Context. Proceedings of the scientific-practical seminar*. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].

6. Developing a positive classroom culture: the compliments PROJECT Topteaching. Retrieved from: <https://topteachingtasks.com/developing-a-positive-classroom-culture-and-the-compliments-project/>.

7. Feher, Judit. Creativity in the language classroom. Retrieved from: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/creativity-language-classroom>.

Отримано 02.09.21
Рекомендовано 17.09.21

Електронна адреса для листування: rozmanii@ukr.net

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>